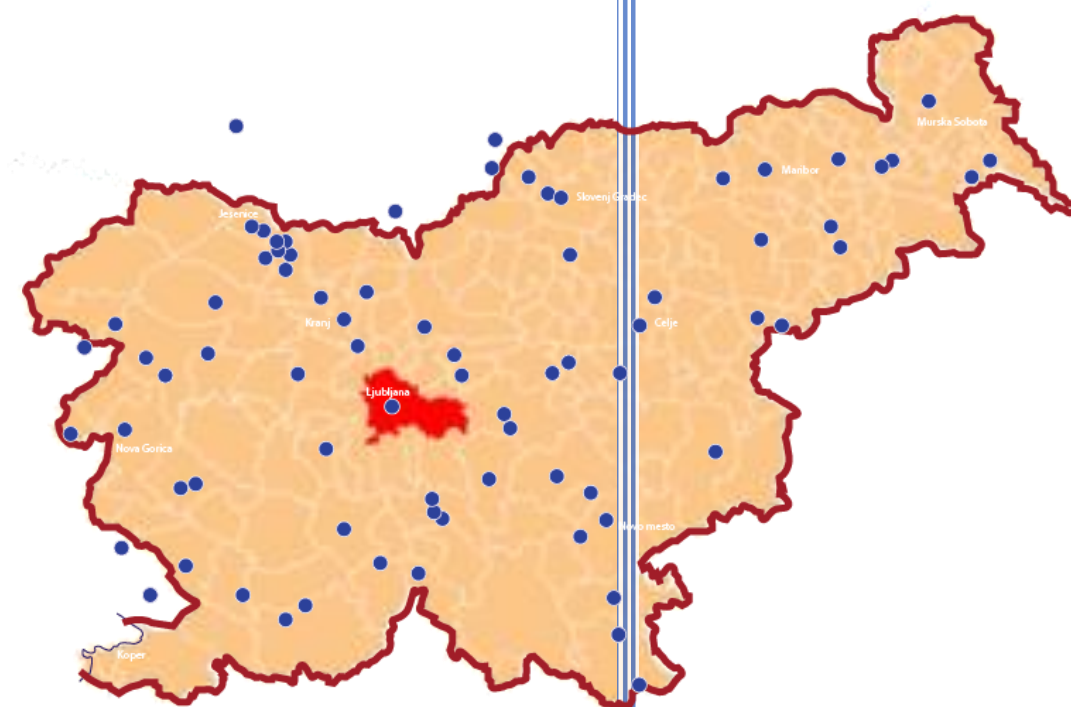

Slovenska pisateljska pot

Ljubljana – Velike Lašče

Alfred Kölner
Gorazdova 13
1000 Ljubljana

 alfred.kolner@gmail.com
 041 219000

Datum: 20. 1. 2021
Razdalja: 30,68 km
Čas: 6:54

Izpred pisateljeve rojstne hiše (**Vitomil Zupan** ^{SPP 93}, pisatelj, pesnik, dramatik, esejist, *8. 1. 1914, Ljubljana, † 14. 5. 1987, Ljubljana) sem se odpravil proti naslednji točki Slovenske pisateljske poti.

Kratek del poti sem prehodil tudi po Poti spominov in tovarštva (POT).

POT - Pot spominov in tovarštva

Pot je dolga 32,5 km in je speljana po trasi bodeče žice, ki je med II. svetovno vojno (1942–1945) omejevala mesto.

Ko sem prečkal most preko reke Lžanke, sem nadaljeval pot po Ljubljanskem barju.

Kontrolna točka poti pri gostišču Livada

Ižanske toplice

Domačini območju pri Dežmanovih koliščih pravijo Ižanske toplice. Tu je 18 m globok izvir, ki se napaja s Krimskega pogorja. Voda je zelo kvalitetna in zdravilna. Območje izvira je energijska točka.

Ižanske toplice, N 45.971391, E 14.544085

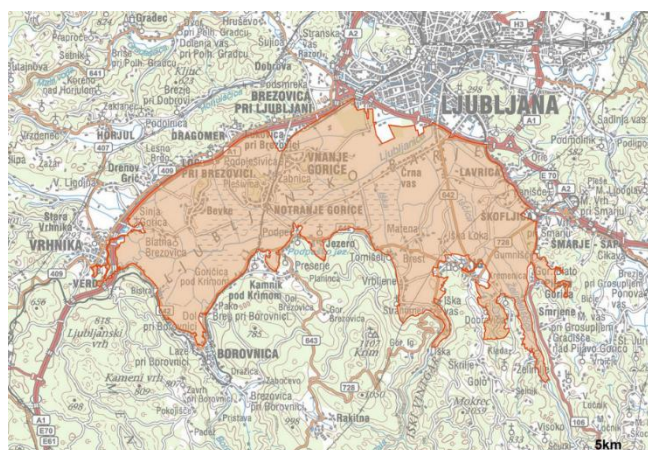
Valjavčeva ulica 20; N 46.04346 E 14.49630

Ljubljansko barje

Ljubljansko barje je zemljepisno ime za območje, ki leži med Ljubljano, Vrhniko, Krimom in Škofljico. Barje, preplet travnikov, njiv in kanalov je skozi zgodovino soustvarjala reka Ljubljanica z njenimi pritoki. Barje meri 163 km² oziroma 0,9 % slovenskega ozemlja. Na območju barja so odkrili okoli 40 koliščarskih naselbin iz časa od približno sredine 5. do sredine 2. tisočletja pr. n. št.

Cesta, pot na Ljubljanskem barju – štradol, pot, cesta na Ljubljanskem barju z jarkoma na obeh straneh in navadno drevoredom.

Krajski park Ljubljansko barje: Vir: <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/>

Želimlje

Kraj je dobil ime po staroslovenski besedi »želin« – naplavina. V dobi koliščarjev je spodnji del doline naplavljal jezero. Cerkev sv. Vida je bila zgrajena leta 1886. V vasi je grad Namršelj iz 15. stol., v katerem so prebivali oskrbniki gradu Turjak. Prva šolska znanja so tukajšnji otroci pridobivali že leta 1851. V času od 1902–1907 je tu prebival župnik in pisatelj Fran Saleški Finžgar ^{SPP}48. Tu je napisal roman Pod svobodnim soncem. Salezijansko šolo so leta 1991 preoblikovali v Gimnazijo Želimlje, ob kateri stoji dijaški dom. Leta 2016 je bil tu ustanovljen zasebni vzgojno-izobraževalni zavod »Zavod sv. Frančiška Saleškega za vzgojo, izobraževanje in kulturne dejavnosti« v okviru katerega delujejo Gimnazija, Dom Janeza Boska in Majcnov dom.

V župnišču Želimlje je urejena spominska soba pisatelja F. S. Finžgarja

Zavod sv. Frančiška Saleškega

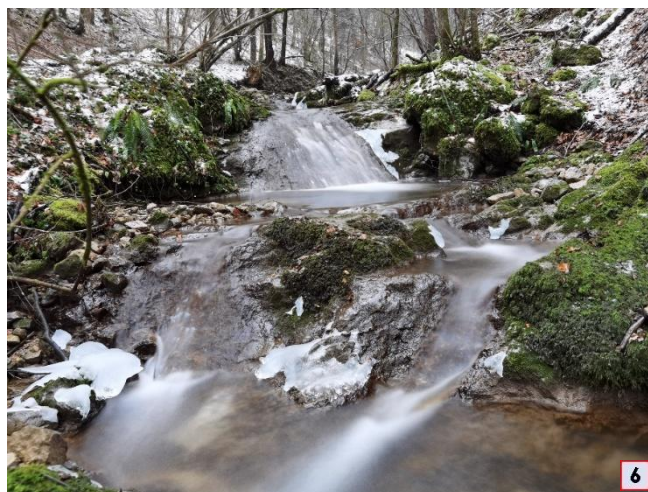
Doprni kip Fran Saleškega Finžgarja

Informativne table na Svarunovi poti

Bajdniški slapovi

Ob potoku Želimeljščici sem se odpravil do njenega desnega pritoka, potoka Bajdinc, kjer si lahko ogledamo štiri Bajdniške slapove, ki so visoki od 4 do 8 m. Na potoku je tudi 20 m visoko slapišče. Žal mi je razmočen teren s snegom onemogočil ogled vseh slapov.

Bajdniški slapovi

Do Turjaka nas pot vodi mimo vaškega pokopališča, na katerem stoji mavzolej rodbine Auersperg.

Auerspergi

Najvplivnejše plemiška rodbina na Slovenskem in ena izmed najbogatejših in najvplivnejših plemiških družin v Avstrijskem cesarstvu. Rodbina se je na Kranjskem naselila v 2. polovici 11. stol., ko je prejela prvo posest, grad Turjak. Korenine rodbine verjetno segajo na Bavarsko ali Švabsko. Auerspergi pa niso sloveli le kot dobri vojskovodje, temveč tudi kot podporniki umetnosti. Sredi 17. stol., je začel takratni deželni glavar Wolf Engelbert grof Auersperg gradnjo ene najlepših baročnih palač v Ljubljani, Knežji dvorec.

Pokopališče Turjak, mavzolej družine Auersperg

Turjak

Nastanek kraja je povezan s Turjaškim gradom z dolgo zgodovino. Njegovo ime, kot tudi ime kraja Turjak izhaja iz imena izumrlega goveda tur. Prvi grad na tem mestu je bil zgrajen v 11. stol. Svoj razcvet je doživel v 15. stol., ko je bila tu razvita železarska obrt. Prvotni grad je bil v potresu leta 1511 porušen. Na istem mestu je bil zgrajen grad, kot ga vidimo danes.

Na gradu je Jurij Dalmatin ^{SPP26} prevajal sveto pismo (Jurij Dalmatin, protestantski teolog, pisec * okoli 1547, Krško, † 31. 8. 1589, Ljubljana).

Na Turjaku sta rojena tudi:

- Ana Fabian, pisateljica, * 27. 7. 1880, Turjak, † 5. 11. 1912, Krupa, bela Krajina
- Stanislav Vdovič, psevdonim Janez Rožencvet, * 1. 11. 1885, Turjak, † 30. 7. 1947, Ljubljana.

Grad Turjak

Rašica

Rašica je med najstarejšimi naselij v Raški dolini. Tu je bila mitnica na stari prometni poti med Novim mestom in Blokami. Kraj je doživel ob Turških vpadov še potres in boleznj kolere in kuge. Temkov mlin na Rašici je rojstna hiša Primoža Trubarja.

Primož Trubar ^{SPP94}, protestantski duhovnik in pisec, * 8/9. 6. 1508, Rašica, † 28. 6. 1586, Derendingen, Nemčija).

Primož Trubar.

Trubarjev spomenik v vasi

Trubarjeva domačija, N45.85165 E14.62272

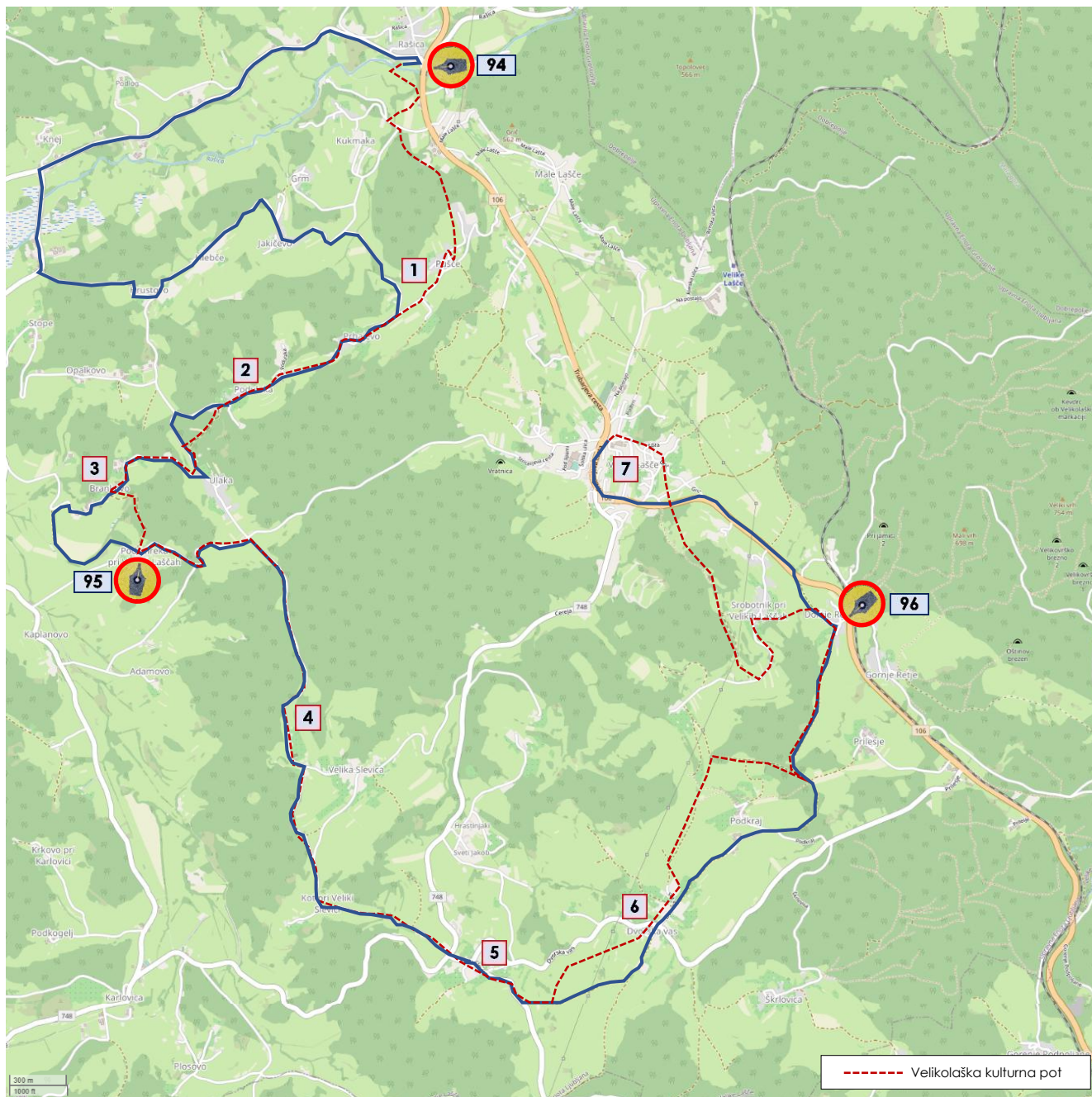
Mlin

Trubarjeva domačija

Datum: 16. 2. 2021
Razdalja: 22,72 km
Čas: 5:39

Del poti sem od Rašice do Velikih Lašč sem prehodil po Velikolaški kulturni poti, kateri sem se priključil pri vasi Prhajevo. Velikolaško kulturno pot sem prehodil leta 2008.

Označevala tabla Velikolaške kulturne poti

Velikolaška kulturna pot

Pot je dolga 15 km in povezuje rojstne kraje Frana Levstika, Josipa Stritarja in Primoža Trubarja.

Trasa poti:

Velike Lašče – Dolnje Retje – Podvala (najvišja točka poti, 662 m) – Dvorska vas – Mala Slevica – Ulaka – Podsmreka – Brankovo – Podulaka – Pušče – Rašica – Velike Lašče.

Podsmreka

Gručasta vas na pobočju Ogenc nad Mišjo dolino.

V Podsmreki pri Velikih Laščah so rojeni:

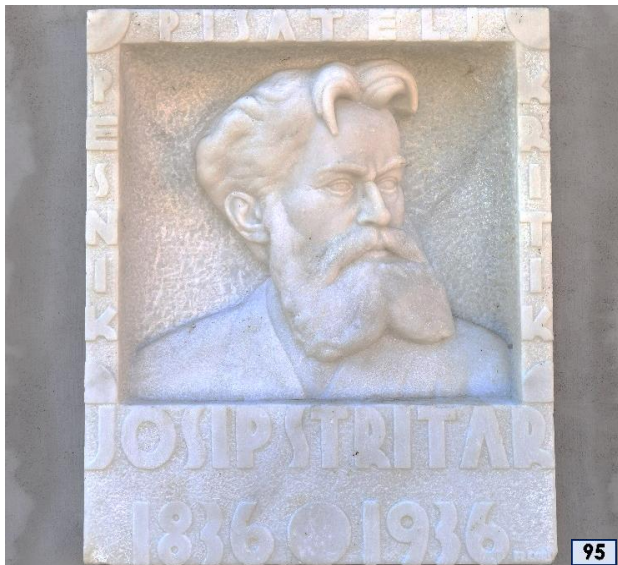
- Janko Gruden, pesnik, * 6. 6. 1861, † 28. 10. 1888, Podsmreki pri Velikih Laščah
- Janez Stritar, nabožni pisatelj, * 1. 8. 1818, † 21. 5. 1882, Šentvid pri Stični.

Podulaka, razgledna točka

Brankovo

Podsmreka 2; spominska plošča Josipa Stritarja na preurejeni pisateljevi rojstni hiši N 45.827899, E 14.605328

Josip Stritar^{SPP95}, pisatelj, dramatik, kritik in prevajalec, * 6. 3. 1836, Podsmreka pri Velikih Laščah, † 25. 11. 1923, Rogaška Slatina.

Stritarjeva kašča

Napoleonova kapelica

Francoska kapelica

Cesar Napoleon je v letu 1809 po bitki pri Wagramu ustanovil politično tvorbo Ilirske province, ki so obsegale zahodni del Koroške, Kranjsko, Hrvaško in Vojno krajino jugozahodno od Save, Goriško, Trst ter Istro.

Kapelica stoji na mestu, kjer naj bi Napoleonovi vojaki pokopali svoja vojaka, padla v bitki pod sv. Rokom. Kapelico je opremil kamnosek Franc Jontez iz Velikih Lašč (1853–1928).

Informativna tabla, izvir studenca in kapelica v Mali Slevici

Mala Slevica

Vasica je bila naseljena že pred letom 1230 (Zilowiz). Vaško jedro je urejeno ob izviru studenca. Tu so nekoč napajali živino in prali. Vsaka vasica na tem področju ima postavljene informativne table, ki nas seznani s krajem in njenimi zanimivostmi.

Dvorska vas, spomenik padlim v NOB

Dolnje Retje

Spodnje Retje so rojstni kraj pesnika, pisatelja, dramatika, kritika in jezikoslovca **Fra Levstika** ^{SPP96}, pesnik, pisatelj, dramatik, kritik in jezikoslovec, * 28. 9. 1831, † 16. 11. 1887.

Pisateljev doprni kip in spominska plošča
N 45.825107, E 14.651966

Levstikov (Ilijev) kozolec

Kozolec je posebnost slovenske kmečke arhitekture in zaščiten etnološki spomenik. Toplar s slamnato streho je star več kot dvesto let, v svojih časih pa je bil narejen brez enega samega žeblja (in z lesenimi klini) in samo iz tesanega lesa. Tukaj je pred skoraj sto petdesetimi leti Fran Levstik po pripovedi kmeta Močilarja napisal znamenito pripoved o Martinu Krpanu z Vrha.

Dolnje Retje, Levstikov (Ilijev) kozolec

Velike Lašče

Velike Lašče se prvič omenjajo leta 1145 v listini oglejskega patriarha. Prvotne Lašče so stale na Selih, ob stari rimski cesti. Na sedanji lokaciji se je naselje razvilo po letu 1469, ko so Turki vas požgali. V času reformacije je kraj spadal pod turjaško deželno sodišče.

V Velikih Laščah so rojeni:

- Jože Brejc – Javoršek, pisatelj, pesnik, dramatik, esejist, polemik, kritik, prevajalec * 20. 10. 1920, † 2. 9. 1990, Ljubljana.
- Matija Hočevar, nabožni pisatelj in prevajalec Svetega pisma, * 30. 1. 1824, † 10. 9. 1888, Dolenjske Toplice.
- Josip Pavčič, skladatelj, * 18. 7. 1870, † 24. 9. 1949, Ljubljana.
- Ivan Pucelj, politik in pisatelj, * 1. 6. 1877, Velike Lašče, † 25. 5. 1945, Dachau, Nemčija.

Velike Lašče

Levstikov trg, cerkev Marijinega rojstva

Spomenik Frana Levstika na Levstikovem trgu in spomenik Primoža Trubarja v Trubarjevem parku

Trubarjev park

Trubarjev park je bil odprt ob 500. obletnici Trubarjevega rojstva (leta 2008). V parku si lahko ogledamo spomenik Primožu Trubarju in spominska obeležja znanih osebnosti Velikolaške pokrajine.

7

Trubarjev park

Doprsni kip Jožeta Javorška (Trubarjeva 33)

Velike Lašče – Muljava

Datum: xx. xx. xxxx

Razdalja: xx,xx km

Čas: x:xx